N. 72.

# KURYER LITEWSKI

w WILNIE DNIA 8 Września. V. S. ROKU 1806.

## *ROSSYA.*

S. PETERSBURG VS. d. 13 Sierpnia. Wyznaczeni są Szefami półków nowo uformowanych: Derptskiego dragonii GM. Muller Zakomelski. Serpuchowskiego dragonii GM. Szuwałow. Tiraspolskiego dragonii Półkownik Treiden. Jamburgskiego dragonii Półkownik Buka. Wilmanstrandzkiego muszkietyerów GM. Gerard. Mińskiego muszkietyerów GM. Muchanow. Jakutskiego muszkietyerów GM. Lindfors. Ochotskiego muszkietyerów GM. Liders, Permskiego muszkietyerów Półkownik Ungern Sternberg. Brzeskiego muszkietyerów Półkownik Jwelicz. Neiszlotskiego muszkietyerów Półkownik Balla. Lipawskiego muszkietyerów Półkownik Wadkowski. Parnawskiego muszkietyerów Półkownik Czohłokow. Nieżyńskiego dragonii GM. Tuczkow. Kamczatskiego muszkietyerów GM. X. Odoiewski. Półków strzeleckich 27. 28, 29, 30. 31, 32 Szefami będą Półkownicy: Grenhamer, Nesterow, Karamiszew, Kozłow, Wedemeier, Ogarew. Briańskiego muszkietyerów Półkownik Szaroy. Tobolskiego muszkietyerów Półkownik Schreider. Połockiego muszkietyerów Półkownik Popow. Kargapolskiego dragonii Półkownik Woinow.

Od armii GM. Jlin umieszczony w artylleryi. Służby RP, 7 wysp ziednoczonych Maior d' Omont przyięty do Rossyiskiey. Oświadczono ukontentowanie GL. X. Bagration za prędkie uformowanie półku strzelców leibgwardyi. Wiatskiego sądu cywilnego Prezydentem będzie Stanu Konsyliarz Sacken. Doktor woienno sierocego domu Lachman został Konsyliarzem Stanu.

Z Palermu przyszło doniesienie trzecie, o czynnościach armii Brytańskiey w Calabryi. Messina d. 12 Lipca. D. 9 zawinęło do portu naszego kilka statków przewozowych Angielskich z odnogi S. Eufemia, pod strażą fregaty Amphion Kapitana Gost, na których przywieziono ranionych Anglików. Tegoż d. wieczorem przysłano do nas mnóstwo Francuzów poymanych w bitwie d. 4. Nazaiutrz o świtaniu wyszła ztąd mała eskadra pod kommendą Brygadyera Broderick, niosąca do 400 Anglików, 800 Neapolitanów pod sprawą Brygadyera X. della Floresta. Ta wyprawa pod zasłoną kilku woiennych statków, o godzinie 6 staneła przed miastem S. Agatha leżącém na południe od Reggio. Woyska na ląd wysiadłszy wnet postrzegły, że Francuzi uchodzą do zamku miasta Reggio opatrzonego w żywność na czas nieiaki. Natychmiast Broderick wysłał Adjutanta swego do kommendanta nieprzyiacioł, żądaiąc aby się poddał. Ten Officyer imieniem Otré odpowiedział, iż postanowił nieodmiennie czekać szturmu. To słysząc wodz Angielski rozkazał przedniey straży złożoney z 2 kompanii grenadyerów swoich i strzelców, z dywizyą ochotników Sycyliiskich, i garstką żołnierzy Corsykańskiego legionu, zaiąć górę leżącą o wystrzał karabinowy na zachod zamku, zalecaiąc strzelcom utrzymywać nieustanny ogień, dla trwożenia Francuzów; którzy trzymaiąc się w twierdzach silnie strzelali.

Tymczasem Broderick postawić kazał 2 haubice w ogrodzie w stronie zachodniey zamku, gdzie sprowadzono ieszcze 2 armaty, z kanonierami Neapolitańskiemi. Dawał ognia nieprzyiaciel. O godzinie 10 Angielska fregata Amphion, korweta Alcyon, Sycyliiskie szalupy i bombardyerskie statki przykrzyły się Francuzom od morza. Otré przysyła nakoniec Officyera prosząc o kapitulacyą, na którą Broderick nie zezwolił; dał iednak czasu godzin 24, ażeby kommendant twierdzy mógł napisać nowe warunki, stosownie do krytycznego położenia, w iakiém się znaydował. Ogień trwał do godziny 8 wieczorem. Anglik zabity 1, ranionych 5, Neapolitańczyk poległ także 1, raniony 1. Nieprzyiaciel stracił 20 zabitych i ranionych żołnierzy, nie licząc osob do woyska nie należących wielu, którzy się znaydowali w zamku. D. 10 po południa Otré przysłał Brygadyerowi Broderick powtórną kapitulacyą; ten był między innemi warunek. Francuzka załoga na statkach odesłana będzie do Genui albo Toulonu. Mocą tey umowy woysko Króla Sycyliiskiego zaięło zamek Reggio o god. 7 wieczorem. Nazaiutrz rano o 5 Francuzi w liczbie 668 ludzi przeszedłszy mimo woysk zprzymierzonych do portu, broń złożyli, na okręta siedli, o południu przybyli do Messiny.

Znaleziono w twierdzy 7 dział metallowych, 2 żelazne, wiele Ammunicyi i żywności. Nie podobno sobie wyobrazić, iak wielkie długi rząd Francuzki zaciągnoł u mieszkańcow Calabryi; liczba znaczna ich oszukaną została; na sol i inne rzeczy koniecznie potrzebne prostemu i ubogiemu gminowi nałożony podatek zniszczył kray cały; wszystko zaś wybierał nieprzyiaciel bez przeszkody, D. 8 woyska dokazuiące w Calabryi napadłszy w Stillo na 50 Francuzów, 5 zabiły, 15 raniły, inni w niewolę wzięci przyszli do Reggio. G. Compere zawieziony do Messiny d. 10; w bitwie d. 4 rękę stracił. G. Stuart maiący główną kwaterę w Maida d. 7 wydał odezwę donosząc Calabrom o zwycięztwach nad Francuzami odniesionych, i oswobodzeniu prowincyi na zachodniey stronie Appeninu położoney; wzywa do łączenia się z Anglikami, ażeby spolną siłą ścigany nieprzyiaciel, a Monarcha prawy został przywrócony; uroczyście zapewnia, iż kontrybucyi wymagać nie będzie, za wszystko płacąc gotowym groszem, co dla armii Angielskiey dostarczą. Naostatek wzywa, ażeby ludzkość w postępowaniu zachowali, powiadaiąc iż przyszedł do Calabryi, nie dla zapalenia wzaiemney nienawiści, lecz dla oswobodzenia od Francuzkiey tyrannii; radzi zachować we wszystkiém porządek; obiecuie przebaczenie i opiekę tym, którzy związali się z nieprzyiacielem, ieśli nawrócą się do powinności. Naybardziey zaś upomina, żeby łagodnie i ludzko czynili z ieńcami przeciwney strony, przyrzekaiąc dać 6 czerw złotych w nadgrodę za każdego żołnierza, którego przyprowadzą do obozu zdrowego i niezkrzywdzonego; 20 czerw. złot; za każdego Officyera.

## *TURCYA.*

CONSTANTINOPOL d. 9 Sierpnia. Z Adrianopola smutne wiadomości przychodzą. Wysłany urzędnik od Porty, dla skłonienia rokoszanów do pokoiu, został rozsiekany. Część znaczna żołnierzy regularnych przeszła do Jańczarów; z resztą Basza Kadri, ciągnie ku Silistrii, zkąd podobno przeydzie do naszey stolicy; tu zaś Jańczarowie chociaż uciszeni, myślą o nowym rozruchu, wspieraiąc chęci i prośby towarzyszów swoich. W takiém położeniu Dywan iuż nie zaczepnie, lecz odpornie tylko z Serwianami dokazywać może. Słychać, że Ibrahim Basza odebrał moc zupełną od Selima 3, ażeby traktował z naczelnikiem Czerny; ugoda będzie obu stronom pożądana i dogodna.

BELGRAD d. 30 Sierpnia. Bośniacy w liczbie 10 t. zbliżywszy się do Sabacz d. 23 uderzyli na Serwianów twierdzę opasuiących zdaleka. Lud Chrześciański rychło do sprawy przyszedł, dał odpor, stanowisko swoie utrzymał, nieprzyiaciela długo ścigać nie śmiał, gdyż Muzułmani cofneli się na mieysce naturą i kunsztem umocnione. Na żywności nie zbywa załodze w zamku, woysku w obozach. Zawczora Kusanzy Ali wycieczkę zrobić kazał z Belgradu, w początkach Serwianie porażali Jańczarów; lecz poźniey zrobiło się między niemi zamieszanie, z którego korzystaiąc nieprzyiaciel, wpadł na szeregi, wielką klęskę sprawił, i odszedł do miasta zwycięzca.

## *WŁOCHY.*

NEAPOL d. 15 Sierpnia. Dotychczas w Calabryi

nie było walney rozprawy między woyskiem Francuzkiém i Angielskiém, które wspieraią tłumy Calabrów uzbroionych. Zdaie się, iż G. Stuart widząc zbliżaiącego się Massenę, nie chciał ustępować na okręta; owszem postanowił kray utrzymać zaięty na imie Ferdynanda 4; gdyż nietylko oddalił się od brzegów, i główną kwaterę w Monteleone założył, aleteż z Malty i Sycylii sprowadza znaczne posiłki, gotuiąc się do stoczenia walney bitwy, która los woiuiących stron rozstrzygnąć może. Już słychać, że przyszło do krwawego dzieła; kto zwyciężył, nie wiemy; to pewna, iż Anglicy i Calabrowie w górach stanowisko mieli wygodne. Massena zciągnoł do siebie dywizye G. Verdier i Regnier.

Józef Buonaparte nie długo bawiąc w Calabryi, powrócił do nas, kilka d. mieszkał w Caserta, i znowu pośpieszył do rezerwy, która się zgromadza w S. Lorenzo; sam ią ma do boiu prowadzić. Uformował kolumn kilka z woysk lekkich i gwardyi narodowey; tym przebiegać kazano wszystkie prowincye, i lud rozbraiać; niewiele mieysc takich było, które w dzisieyszey trwodze zachowały wierność rządowi nowemu. D. 10 statki Angielskie zawinowszy do portu naszego, wysadziły na ląd 750 Francuzow ranionych i ieńców z S. Eufemia; 770 odesłać miano z Reggio do Genui. Postanowione są 4 sądy nadzwyczayne, każdy z 3 woyskowych, 5 osob cywilnych; te bez odezwu karać maią o bunt powołanych, i podeyrzanych ludzi. Tymczasem Calabrya żałobną postać przybiera. Jak tylko wkroczył Massena, poszły w perzynę miasta Lago Nero, Cassano, Corigliano, wiele miasteczek, więcey wiosek. Francuzi głosić nie przestaią, że uspokoiwszy ten rozruch, wodz za ustępuiącemi Anglikami przeydzie do Sycylii, maiąc zostać Wice Krolem wyspy, gdy ią podbiie. To niewątpliwa, że Calabrya nie będzie spokoyna, dopóki nieprzyiaciel morzem i lądem z tak blizka grozić nie przestanie; lecz dziś większa iest trudność zebrania i uzbroienia statków na przeprawę.

Calabrya dalsza mniey skłonności okazała do powstania, niż bliższa; przeto mniey cierpi; Anglicy potęgę całą zwrócili na podbicie drugiey, która zamieniła się w pustynię prawie. Mówić nie będziemy o wysadzeniu na ląd w kilku innych mieyscach, ludzi, maiących namawiać mieszkańców do rozruchu; ponieważ dywizye były słabe, woyskiem i eskadrami Angielskiemi nie wsparte, nieprzyiaciel zaś wszędzie liczniey szy, wiedział wszeście o wszystkiém, nie wzięła skutku wyprawa; użyci do niey są poymani, z naczelnikami swemi, z których znaiomi Almeida Portugalczyk, Zyd Jorio, i Półkownik Rusciano, który przed G. Duhesme stawiony, otrzymał przebaczenie i wolność, okazuiąc się niewinnym; lecz gdy powtórnie mieszkańców namawiał do buntu, stanąć musiał przed sądem woyskowym.

## BRYTANNIA W.

LONDYN d. 3 Września. G. Stuart i Adm. Sidney Smith przysłali rapport o wylądowaniu woysk Angielskich w Calabryi południowo zachodniey. Na samym wstępie rozgromiliśmy 400 Francuzów d. 1 lipca, z których poymano 40. Obywatele całey prowincyi kokardę czerwoną wzięli. Nazaiutrz Smith bombardował od morza twierdzę Amantea; nieprzyiaciel w liczbie głow 400 w niewolę poszedł. D. 3 Stuart liczył w obozie swoim 3 t. Calabrów. D. 4 bitwę stoczono z G. Regnier, który prow dził 7 t. piechoty, 300 iazdy, dział ledwie 4; pierzchneli Francuzi z klęską 3 t. zabitych, ranionych, ieńców; między ostatniemi był G. Compere. Z Angielskiey strony poległych i ranionych Officyerów 12, żołnierzy 300. Odniesione zwycięztwo Calabrów do większego usiłowania zapaliło. Sycyliiscy strzelce stawili się naylepiey. Zatém nastąpiło obleżenie zamku Reggio; kommendant Francuzki poddać się nie chciał, oświadczaiąc, iż mu nie zbywa na ammunicyi i ludziach; lecz naostatek broń złożył d. 10. Tegoż czasu Smith brał szturmem zamek Scilla; Stuart przechodził do Monte Leone.

Pisma nasze roztrząsaią pytanie: lepiey iest pokoy dziś podpisać, czyliteż woynę z Napoleonem przedłużyć? Na obie strony ważne są dowody. Z iedney: trzeba zostawić nieprzyiaciołom wiele kraiów lądowych, z których mieć mogą tysiące maytków i żołnierza morskiego; ztąd prędzey lub poźniey wyniknie przewaga na morzu, upadek siły Angielskiey, zniszczenie handlu, gdy w mocy będzie Napoleona porty zamykać, towarów i produktów naszych zabraniać. Cóż mówić o potrzebie zerwania związków z Mocarstwami postronnemi, opuszczeniu zprzymierzeńców upadłych bez zamiany i nadgrody, wystawieniu innych na niebezpieczeństwo i przypadki? Z drugiey strony Brytańnia W. przedłużaiąc woynę pomnaża dług niezmierny, nie ma czasu do naprawienia wnętrzney administracyi, urządzenia osad; utrzymywać musi w zamknięciu nie tylko nieprzyiacielskie, aleteż obojętne porty, ze szkodą handlu własnego. Liczba maytków i okrętów naywiększa przewagi nie daie; ta wiekiém zostanie u narodu, który ma dłuższą wprawę. To samo rozumieć trzeba o handlu, rękodziełach, przemyśle, któremi Anglia długo ieszcze iaśnieć będzie nad inne Mocarstwa bez boiaźni.

Rozwiązanie tey zagadki Ministrom zostawmy, traktuią podzisdzień o pokoy; słychać, iż Lauderdale nie dawno podał propozycyą Francuzom, ażeby każda z stron woiuiących to zachowała, co podbiła, i dziś trzyma. Powtórzmy raz ieszcze; wszystko zależy od układu lądowego; tymczasem w portach naszych postrzegamy pośpiech mniey gwałtowny; nie wszystkie eskadry na wyprawę zamorską przeznaczone wyszły pod żagle; regimenta niektóre z okrętów na ląd wysiadaią. Zdrowie Foxa wątpliwe, po drugiey operacyi, gdy mu dobyto 14 miar wody, był słabym nieco; iednak lekarze nadziei nie tracą. Oppozycya nawet wyznaie, iż Ministrowie są iednomyślni; do iakieykolwiek strony przedtym należeli, zgadzaią się dzisiay, że Brytańnia W. woynę prowadzić będzie, czyliteż rychło pokoy podpisze, o honorze, i własném bespieczeństwie, o interessach Mocarstw zprzymierzonych zapomnieć nie powinna.

Z flotty Canadyiskiey kilku ieszcze Kapitanów na brzeg nasz wysadził Amerykański okręt; powiadaią, iż po rozproszeniu swoiém przez H. Buonaparte, spotkali wkrótce kilka Francuzkich okrętów, zapewne Adm. Willaumetz, i poymani zostali. Trudno będzie nieprzyiaciołom trafić do portów oyczystych. Cotton z 9 okrętami lin. krąży pod Brestem, Keats z 6 pod Belleisle, Harvey z 6 pod Finisterre, Hood z 6 pod Rochefort, Strachan z 5 blizko Madery, Collingwood z 9 pod Cadix. S. Vincent z 5 pod Lisboną, Louis niedawno 6 wyprowadził z Portsmouth. Naostatek Warren w Jndyi zachodniey uwiadomiony, że Willaumetz udał się ku Terranova, poszedł za nim z 7 okrętami, i według powiesci Amerykanów, o 3 d. tylko był oddalony od Francuzkiey eskadry; która ieżeli iakim przypadkiem nie trafi na mieysca bezpieczne, poymaną być musi, zewsząd, opasana. Z flotty kupieckiey, którą wysłano z Jamaiki, podobno kilka statków poymał nieprzyiaciel, gdyż tylko 162 do nas przybyły.

O wyprawie na ratunek Portugallii zagrożoney mówić przestano; przestał myślić o wtargnieniu nieprzyiaciel, czyliteż o tém nigdy nie myślił, taiemnica; między niepewne policzona iest wiadomość, że 40 t. Hiszpanów zgromadzały się w Andaluzyi i Estremadurze, do których przyłączyć się miała woysk Francuzkich dywizya, celem zaięcia kraiu sąsiedzkiego na ogłoszoną zamianę. Lord S. Vincent stanowszy w Lisbonie, długo rozmawiał z Regentem X. Brezylii, któremu pokazał, iakie ma od rządu naszego instrukcye, gdyby nieprzyiaciele wtargneli; to iest w portach zniszczyć woienne i kupieckie statki, Angielskie i obce, któreby natychmiast za flottą naszą wynieść nie mogły na morze; zabrać wszelką własność obywatelów Angielskich, i do oyczyzny odesłać, iakoteż Portugalczyków nie cierpiących nowości, ażeby z niey korzystać nie mógł nieprzyiaciel spodziewany: naostatek X. Regentowi ofiarować eskadrę swoią do wolnego użytku, i opatrzenia bezpieczeństwa osoby iego. Te wszystkie urządzenia skutku nie wezmą, gdy iuż odmieniły się okoliczności.

Naywiększy z browarów Westmunsterskich własność Smitha, zgorzał przypadkowo; szkoda wynosi 60 t. FS. assekurowany był budynek za 77 t. którą summę kompania wnet opłaciła.

Chińska flotta z 13 okrętów bogato ładownych złożona do Dunes przybyła szczęśliwie pod zasłoną fregaty Adamant od 50 armat; ta nadgrodzi Anglikom szkodę przez nieprzyiacioł sprawioną na brzegach Afrykańskich, w Jndyi zachodniey, Groenlandyi. D. 23 lipca pod 25 grad. długości, 3 grad. szer. północney, spotkała żeglarzów obojętnych, którzy donieśli Anglikom, że w tych stronach nie dawno widzieli 7 okrętów woiennych Francuzkich różney wielkości, zgadnąć trudno iakie były; domyślamy się, że tu krążyć musiał Adm. Strachan. Stirling z Plymouth wyszedł do Przygórka dobrey nadziei, gdzie kommendant zatrzymał 2 statki Duńskie do Jndyi wschodniey płynące, dla tego że na iednym z nich

znaleziono tayne instrukcye od rządu Batawskiego przesyłane do Adm. Hartsinck w Batawii bawiącego. Podobno rozkazywano temu wodzowi imieniem Ludwika Bonaparte, żeby odtąd był czynnieyszym w użyciu okrętów swoich na zniszczenie handlu naszego, a Francuzom krążącym dopomagał na brzegach Coromadelskich i w odnodze Bengalskiey. Wiadomości z Bombay odebrane upewniaią, że Scindiah wodz Marattów po skończoney z Anglią woynie, nad 40 armat nie zachował, reszta liczney artylleryi sztuk 420 dostała się zwycięzcom.

Adm. Warren wkrótce tu iest spodziewany; Antilskie wyspy znalazł i zostawił w pokoiu głębokim; korsarze tylko z Martiniki i Guadalupy wysłani przykrzą się handlowi naszemu. Cochrane pisał do przyiaciela, że nierówność sił nie byłaby iemu przeszkodą w attakowaniu Adm. Willaumetz blizko Tortola; lecz gdy rozkazywał Kapitanom 4 okrętów lin. uderzyć na 7 Francuzkich, 2 odpowiedzieli, że ich statki są skołatane burzą, i do sprawy przyiść rychło nie mogą. Tymczasem zbliżył się wieczor; nieprzyiaciel od niemałego czasu gotuiący się do bitwy, korzystał z nocnych ciemności. Flotta Brytańnii W. na miesiąc teraźn. iak doniosła dziś Admiralicya, liczy 130 okrętów lin. 15 od 50 armat, 169 fregat, 443 mnieysze statki.

Adm. Linois z rany odniesioney ozdrowiał zupełnie. Przez New Yorck odbieramy wiadomość, że wędrownik Mungo Park zwiedzaiący Afrykę wnętrzną, gdy przybył do iednego z Murzyńskich Xiążąt w Sego, ludzko przyięty, dość długo utrzymywany, gdy iuż przeyrzał kray cały, zamordowany został. O G. Miranda nic ieszcze pewnego; Trinitadę opuścił, i pierwszym przypadkiem nie zrażony, udał się do Carracas, gdzie iak słychać, wylądował na czele 2 t. awanturzystów zebranych z różnego narodu i części świata. Odezwę zaś wydał następuiącą.

Przyiaciele i rodacy! Czas przyszedł zrzucić iarzmo włoczone przed 3 wiekami na lud godzien zaiste losu lepszego, który mógł używać spokoynie darów Niebios ziemi oyczystey hoynie udzielonych; dotąd iednak upada pod przemocą. Wasz ziomek przyimuie obronę swobod i udzielności powszechney; bierzcie się do broni, ratuycie was samych i całą Amerykę, która ku wam wyciąga ręce. Wodzem przedsięwzięcia macie rodaka, który zginąć lub powstać z wami postanowił, krew przelać, albo nowy świat wolnością obdarzyć. Po upłynionych naydaley miesiącach 12 będzie podział gruntów, każdy cząstkę dostanie przyzwoitą. Stoiący pod chorągwią żołnierz od dnia zaciągu mieć będzie mundur, żywność, ćwierć dollara dziennego żołdu. Wy zaś wyśpiarze waleczni, ( podobno mowę obraca do Murzynów z Hayti wziętych, albo też innych Creolów ochotników z wysp Antilskich ) wy mówię, którzyście się ofiarowali wspaniale iść do udziału niebezpieczeństw naszych, spodziewaney chwały, przyszłey szczęśliwości, śpieszcie za starszyzną, która iuż wam odkryła taiemnicę kunsztu rycerskiego, i pała chęcią przodkowania w zwycięztwach. Ta odnoga, którą niegdy poświęcił obecny Colomb, po chwili teatrem będzie waleczności i sławy naszey.

Margrabia Yruio poseł Króla Katolickiego w Ameryce północney, uwiadomiony, że w liczbie 53 towarzyszów G. Miranda poymanych w odnodze Carracas, znayduie się Smith syn Półkownika, krewny Prezydenta niegdy RP. Adams, pisał do niektórych obywatelów miasta New Yorck, oświadczaiąc, że gotow iest przez wzgląd na osoby tak dostoyne, wdać powagę swoią do rządu Hiszpańskiego, i ocalić młodzieńca, lecz położył warunek, ażeby Półkownik Smith i przyiaciele iego, obiawili posłowi, cokolwiek wiedzą o zamysłach G. Miranda, mieyscu gdzie lądować postanowił, siłach iakie ma do tego przedsięwzięcia; nadostatek o związkach taiemnych wodza z obywatelami Prowincyi zagrożonych. Przyiaciele o wszystkiém donieśli Połkownikowi Smith. Stroskany ociec odrzucił ofiarę Margrabiego Yruio, oświadczaiąc, iż Amerykańscy obywatele bynaymniey nie wiedzieli o zamysłach G. Miranda, więc obiawić Hiszpanom nic nie mogą; syn zaś iego przywiązał się do wodza, szukaiąc na wzór innych wielu szczęścia i sławy; zatém wierzyć niepodobno, ażeby rząd Hiszpański surowiey nad przyzwoitość karał poymanych. To pewna, że kupiec Ogden, który dał okręt swóy Leander G. Miranda, w sądzie miasta New Yorck niewinnym iest ogłoszony. Z listu Margrabiego Yruio widziemy, że Król Katolicki nie iest spokoyny zupełnie względem umysloney napaści.

Cochrane donosi z Barbados, że po oddaleniu się Adm. Willaumetz, 2 lub 3 okręta lin. Francuzkie z kilko fregatami staneły w Guadalupie; muszą być te same, które widziano krążące u Brezyliiskich brzegów. Rozumieią niektórzy, że wyprawy nasze do Portugallii i morza środziemnego wstrzymane zostały, dopóki Adm. Louis nie powróci; wtenczas liczne woysko pod G. Simcoe uda się do Cadix. Lęk aią się inni, ażeby przyięcie do portu Lisbońskiego Lorda S. Vincent z eskadrą, nie dało nieprzyiaciołom pozorney do narzekania przyczyny, że obojętność Portugalska złamaną została.

Nie sam tylko kupiec Ogden, aleteż Półkownik Smith wyrokiem sądowym uznany iest za niewinnego przez Amerykanów; syn zaś tego obywatela podobno iuż nie żyie; donoszą z Carracas, że 8 towarzyszów G. Miranda umarło w więzieniu, 18 Officyerów powieszono; prości żołnierze lżeyszą karę odnieśli. Wodz nieszczęśliwey wyprawy pisał do przyiaciela, że dzieło wziełoby koniecznie pomyślny początek, gdyby nie zawiodł pewny Amerykanin, który przyrzekłszy Generałowi do Jaquemel przyprowadzić swóy okręt od 24 armat, 240 ludzi, spoźnił się i słowa nie dotrzymał; tak więc sam ieden Leander odporu dać nie mógł statkom Hiszpańskim.

Dziś miasto pełne iest odgłosów pomyślność nam rokuiących; z iedney strony żeglarz Amerykański z morza środziemnego przybyły powiada, iż G. Stuart od Calabrów zasilony, Massenę zupełnie poraził; z drugiey żeśmy przedugodne warunki pokoiu podpisali w Paryżu, co ludowi wkrótce ma być ogłoszono strzelaniem z armat w Londyńskiey wieży; z trzeciey, że ugoda iest zawarta z Berlińskim dworem, a teraznieyszy obrot interessów politycznych w Niemczech, zdaie się Anglikom obiecywać bardzo wiele. Z Amerykańską RP. rzecz poszła przeciwnie; albowiem nie tylko pisma z New Yorck i drugich miast przysłane, tchną niezawiścią dawną ku narodowi Brytańskiemu; aleteż poseł Monroe miał prosić o pasporta do wyiazdu, oświadczywszy, że u Ministrów naszych nie znayduie powolności spodziewaney, względem uwolnienia Amerykanów służących na flotcie Angielskiey, nadgrodzenia za okręta zatrzymane, i uznania wolney żeglugi i handlu dla narodów obojętnych w każdym czasie i mieyscu, z uchyleniem prawa dziśiay u nas trwaiącego.

Officyerowie na flotcie Chińskiey przybyli powiadaią że Indyanki podziśdzień zachowuią dawny zwyczay palenia się na stosach, gdzie płoną ciała zmarłych małżonków; tak uczyniła niedawno w Poonah żona obywatela bogatego, odrzuciwszy radę przytomnych Europeyczyków. W New Yorck okazać się miała gorączka żołta; w portach naszych kwarantannę obostrzono.

## *FRANCYA.*

PARYZ d. 3 Września. Z Orient wiadomość przyszła, iż H. Buonaparte z okrętem Veteran zawinoł d. 27 Sierpnia w nocy do odnogi La Foret, ścigany przez Anglików; w czasie burzy odłączył się od eskadry Adm. Willaumetz, która nie wątpliwie rychło za nim pośpieszy. Tak więc z 15 eskadr wysłanych na zniszczenie handlu Angielskiego, 1 w S. Domingo stracił Lessaigue, 2 prowadzi Willaumetz, 3 L' Hermite, 4 do Bordeaux zawineła, straciwszy fregatę Rhin, o 5 mówić mamy. Ta z 4 fregat złożona, udała się do osad Brytańskich w północney Ameryce; gdzie naprzód u brzegu Groenlandyi poymała korsarza od 20 armat, 28 okrętów zabawnych połowem wielorybazaiszczyła, z małym zyskiem dla siebie, ze szkodą kilku mill. franków dla nieprzyiaciela; o czém doniosły 2 poymane statki, które do Bergen portu Norwegii odesłano z częścią zdobyczy; daley fregaty nasze poszły do ciaśniny Davis, i nie mnieyszą klęskę w osadach i okrętach Angielskich sprawiły. O 10 innych eskadrach nie mamy żadney wiadomości.

Do obozów pod Paryżem wytkniętych codziennie woyska przybywaią w małey liczbie; z Moguncyi, innych miast nad Renem położonych doniesiono, że Marszałek Berthier zalecił obywatelom trzymać gotową żywność dla dywizyi, które w teraźn. Wrześniu powracać maią do oyczyzny. Lecz przysłane listy z Strasburga, Ulm, Auszpurga, Munchen, Anspach, Norimbergi przeciwnie zwiastuią, że Francuzi nie myślą ieszcze tak rychło opuszczać kraiów zaiętych, owszem regimenta dopełniaią się ludem nowozaciężnym, opatrzone we wszystko do potrzeby; dywizye prawie wszystkie zgromadzaią się do obozów w Szwabii, Bawaryi, Frankonii pod pozorem

wielkich manewrów; słowem widzialna iest sprzeczność między doniesieniami Francuzkiemi a Niemieckiemi; taiemnicą okryta przyszłość. Tymczasam u nas mówić zaczęto, że wiadoma uroczystość w miesiącu terazn. odprawiona nie będzie, ponieważ nadzieia pokoiu lądowego upada.

Poseł Pruski G. Knobelsdorf przybył do naszey stolicy. Do Landammana Szwaycarskiego Merian przesłano zalecenie, ażeby 1 regiment Szwaycarski na żołd Francuzki zaciągniony, w czasie naykrótszym miał przepisaną liczbę ludzi 4 t; co gdy się stanie, natychmiast przystąpić trzeba do zaciągu 4 innych temu równych regimentów. Na pamiątkę żeglugi odprawioney około świata przez Kapitana Baudin za rozkazem Konsula Napoleona, część Nowey Hollandyi; którą ów odkrył, leżąca między wyspami S. Pierre i François, ziemią Napoleona odtąd nazywać się będzie. Ubogiego kraiu Liguryi szampiniony celnieyszym są produktem; w r. ter. przedano ich za granicę za 700 t. fr. Gdy do rządu naszego wiadomość przyszła, że Anglicy lądują w Calabryi, obywatele zaś tey prowincyi biorą się do broni, 50 t. żołnierza ze Włoch północnych ruszyć kazano dla przywrócenia spokoyności; lecz wkrótce, niewiadomo dla iakiey przyczyny, 20 t. na mieyscu zostało. W Moguncyi stawiać zaczęto monument wspaniały wynalazcy druku sławnemu Guttenberg.

Odebrawszy odpowiedź na pierwsze zapytania, rząd nasz podał drugie zgromadzeniu Żydowskiemu. Tym czasem znacznieysi obywatele tego narodu, z Anglii i Hollandyi, do Prezydenta Furtado przysyłaią powinszowanie, chwaląc wszystko, cokolwiek dotąd uczynił.

*RZESZA NIEMIECKA.*

FRANKFORT d. 2 Września. Nasz Magistrat odpowiadaiąc Marszałkowi Augereau, nie wymawiał bynaymniey wyrazów użytych w odezwie, która obywatelom donosiła o zaszłych rządu odmianach; aniteż iedney lub kilku osobom przypisał ułożenie tego pisma; lecz winę całą, ieżeli w tém iaka być może, na siebie przyiął, twierdząc że odezwa dziełem iest całego nierozdzielnie Magistratu. Czekamy smutnych skutków; nie tayny iest postępek Francuzkich wodzów z niektóremi księgarzami w Ulm, Auszpurgu, Norimberdze, których obwinili niedawno o przedawanie pism niby paszkwilnych, i narody Niemieckie przeciw armii Napoleona buntuiących; nie tylko wszyscy staną musieli przed sądem woyskowym, aleteż obiawić, zkąd wzieli ponienione pisma; zatém wielu innych Księgarzów i Drukarzów z Lintz, Graetz, &c. sprowadzić postanowiono do tegoż sądu.

Z Paryża ciągle donoszą, że armie Francuzkie w terazn. Wrześniu powracać maią do oyczystych granic; tu zaś przeciwnie widziemy, że dywizya żadna nie tylko gotowości nie czyni do marszu, owszem każda z nich odbiera posiłki, z prawego brzegu Renu, w ludziach, koniach, ammunicyi, pieniądzach. Przez umowę zrobioną między domami Badeńskim i Wurtembergskim, cały kray Brisgau, dostaie się pierwszemu, który wprzód na 2 części był rozerwany. Minister Bawarski Tautpheus oświadczył stanom Cyrkułu Frankońskiego, że mocą Federacyi Renu są odtąd rozwiązane, z warunkiem iednak opatrzenia nadgrody urzędnikom, którzy całemu Cyrkułowi służyli; o co porozumieć się maią Xiążęta do związku dawnego należący. Potwierdziła się wiadomość, iż Austryaccy ieńce z Szwabii nakoniec wychodzą do domów swoich. Berthier drogę przepisał; lecz Austryaccy kommisarze inną obrali iako mniey kosztowną; iednak powrót tego żołnierza nie mniey niż półtrzecia milliona złot. ryń. oszacowano. Względem transportu wodnego zaszły trudności, dla niedostatku statków. Ekwipaż połowy Marszałka Berthier z Strasburga powrócił do Munchen.

Otwarcie walnego ziazdu Federacyi Reńskiey w murach naszych odwleczone zostało do czasu niezamierzonego; Xiążęta wyznaczyli iuż posłów; żaden iednak nie przybył. W kraiu Hesse Casselskim i Saskim widać obroty woienne. Liczne dywizye woysk Francuzkich pod kommendą Marszałków Mortier i Bernadotte rozłożyły się wzdłuż granic Saxonii i Thuringii, Soult w Passau stoi. O powszechném ruszeniu armii Pruskich nie mamy nic nowego; do Westfalii i w okolice Magdeburga zciągaią naybardziey. W Munster G. Blucher zabronił politycznych rozmów, i rozrzucania wieści niepewnych, z przyczyny że te częstokroć żołnierza niepotrzebnie trwożyć zwykły, i do dezercyi nakłaniać. W tym stanie dziś iest Rzesza Niemiecka, dalszych w niey odmian spodziewać się trzeba, ieśli wiarę dać mamy powieściom niepewnym. Twierdzę Wesel naprawiać, rozszerzaiąc fortyfikacye, zaczeli Inżenierowie Francuzcy z wielkim pośpiechem, łącząc one mostem z wyspą Buderich.

GREIFSWALD d. 2 Września. Po wkroczeniu G. Loewenhielm z dywizyą woysk Szwedzkich do Lawenburga, Konsyliarz Króla Angielskiego, iako Elektora Hanowerskiego, Hake wydał odezwę do obywatelów donosząc, że Gustaw Adolf obeymuie ten kray na imie Jerzego 3; zatém dawny rząd będzie przywrócony, herby, prawa, zwyczaie, z oddaleniem nowo wprowadzonych przez Prussaków; żadnych pieniędzy do kass Hanowerskich posyłać nie wolno. To samo wkrótce powtórzył w edykcie swoim Król Szwedzki. G. Adjutant Tibell został G. kwatermistrzem armii Gustawa Adolfa w kraiu Pomorskim. Korrespondencya z dworem Berlińskim nieustanna, czas pomyślne iey skutki odkryie. Listy z Stettina odebrane doniosły, że na rozkaz rządu Pruskiego ostrzeżeni są kupcy tego miasta, maiący własność w towarach lub pieniądzach we Francyi, ażeby o własném bezpieczeństwie myślili. Z drugiey strony rozeszła się niepewna powieść, że Monarcha Szwedzki porty Pruskie na morzu Baltyckiém otwarte niedawno statkom obcętnym, znowu zamknąć rozkazał.

GREIFSWALD d. 4 Września. Gdy Półkownik Engelbrecht gońcem wysłany do Berlina, powrócił z odpowiedzią na list Królewski, z drugiey zaś strony wiadomość odebrano o zaięciu Lawenburgskiego kraiu żołnierzem Szwedzkim bez przeszkody, na imie Jerzego 3; Gustaw Adolf rozkazał, nie tylko porty Pruskie Baltyckiego morza zupełnie otwartemi zostawić, sprowadzaiąc fregaty do ich zamknięcia użyte, aleteż uwolnić okręta tego narodu w portach Szwedzkich zatrzymane lub poymane; i o tém postanowieniu swoiém Monarcha przez notę urzędowną donieść kazał Mocarstwom zprzymierzonym.

AUSZPURG d. 2 Września. Palm księkarz Normbergski w Braunau wyrokiem sądu woyskowego rozstrzelany został; mógł nieszczęśliwy zachować życie, wyiawiaiąc autora pism wiadomych; lecz wolał umrzeć, niżeli zdradzić przyiaciela. W woysku Francuzkiém niewidać gotowości do ustąpienia z Niemiec. Owszem Davoust między Donawerth i Nordlingen zgromadza do obozu 20 t. żołnierza; Soult większą liczbę do Passau. Bernadotte gotuie się wyciągnąć z Anspach. Obywatelom Norimbergi zapowiedziano, ażeby przyieli 800 Fawarczyków na załogę przyyść wkrótce maiących. Minister Maxymiliana I Fraunberg z Nuncyuszem Apostolskiey Stolicy w Ratisbonie położył zasady Konkordatu przyszłego dla kościołów Bawarskich, które będą ogłoszone za potwierdzeniem Piusa 7. Augereau odebrawszy wiadomą odpowiedź Magistratu Frankfortskiego, rzecz przełożył rządowi swemu; rozumiemy, że skończy się wszystko na postrachu.

Seym Federacyi Reńskiey niewiadomo kiedy się zacznie; większa część Xiążąt nie wyznaczyła ieszcze Ministrów pełnomocnych. Tymczasem wiele mówią o nowym związku Niemiec północnych, którego stolicą ma być Hamburg, Prymasem X. Brunświcki; lecz to wszystko szczerym iest domysłem. Kray zaś Niemiecki zostaie w oczekiwaniu, boiaźni lub nadziei, widząc nieustanne obroty woysk Pruskich, i Francuzkich, przygotowania woienne w Saxonii, Hesse Cassel, Szwabii i Bawaryi. W mieście naszém Berthier urządzić kazał piekarnie obozowe. Względem odprowadzenia do oyczyzny ieńców Austryackich niema żadney odmiany; zgromadzaią się iuż wszyscy na mieysca wyznaczone, tak żeby codziennie z każdego wychodzić mogło po 1200 ludzi; trzema drogami powracać będą, pod strażą woysk Bawarskich.

*HISZPANIA*

MADRID d. 20 Sierpnia. Wice Król Peruański doniosł, że przed portem Callao stanoł Angielski korsarz Antelope noszący 12 armat, chcąc zabierać kupieckie statki. Uzbroili Hiszpani fregatę Joaquina od 16 armat. Przyszło do bitwy; ogień trwał 3 godziny; naostatek związały się okręta; kommendant nasz Ugalde ręczną bronią otrzymał zwycięztwo; poległ Kapitan nieprzyiacielski z Porucznikiem i 15 ludźmi, ranionych było 16; z naszey strony zabitych 4, ranionych 14. Dworska gazeta ogłosiła prospekt nowego dzieła, które ma wynisć u nas z pod prasy, Malarska podróż w Hiszpanii, w 70 częściach, z kupfersztychami przez naydoskonalszych Artystów robionemi; Autorem dzieła iest X. Roxas uczony Agustynianin.

w WILNIE w DRUKARNI XX. PIAROW ROKU 1806 DNIA 8 WRZESNIA SOBOTA